

Nelleke Noordervliet in *Het scherm der verbeelding*:

'Het programma van Michaël Zeeman zorgt voor beroering als de presentator een boek tot de grond toe afbrandt (...). En als daar ook nog een persoonlijke vendetta een rol bij speelt is het tableau compleet.'

Xandra Schutte in *VARA TV Magazine*:

'Wanneer Michaël zo boosaardig is, dan is daar door de panelleden niets tegen in te brengen.'

Frits Abrahams in *NRC Handelsblad*:

'Het werd geen discussie, maar een openbare executie (...) omdat Zeeman met een persoonlijke vendetta bezig leek.'

Zwagerman's geweigerde column

Michaël Zeeman: 'Er zijn vier jonge Nederlandse schrijvers die mij in een interview, column of essay hebben bespot en beschimpt Arnon Grunberg, Rogi Wieg, Léon de Winter en Joost Zwagerman. Vanavond gaan we het hebben over de nieuwe boeken van vier jonge Nederlandse schrijvers: Arnon Grunberg, Rogi Wieg, Léon de Winter en Joost Zwagerman. Ik heb een troebele reputatie hoog te houden. Gezien hun eerdere uitspraken over mij zal ik hun romans in deze uitzending daarom vooringenomen en tendentiekus behandelen. Ik doe dit samen met drie gasten die misschien niet op de hoogte zijn van mijn rancune maar die er gezien mijn intimiderende alomtegenwoordigheid als machtsghongerige mandarijn weinig voor zullen voelen om mij ook maar een moment werkelijk tegen te spreken.

Welkom, Maarten Doorman, Xandra Schutte en Aleid Truijens.

'Laten we beginnen met De heilige Antonio van Arnon Grunberg. In zijn column Yasha in de VPRO-Gids heeft Grunberg mij eens neergezet als een pompeuze literaire bons bij wie je maar beter uit de buurt kan blijven. Sindsdien begrijp ik niet wat iedereen zo geestig vindt aan het werk van die Grunberg, en ook *De heilige Antonio* staat weer vol met overloze flauwiteiten en puberale uitgijvers.

Xandra wat vond jij van *De heilige Antonio*?

'Nou Michaël, ik moet zeggen dat ik hier daar toch heb moeten lachen om dit boek -'

'Lachen? Honend dan toch.'

'Nou nee, niet direct. Bovendien is erbij Grunberg meer aan de hand. Zijn stijlmidelen, en dan in het bijzonder de bezwerende herhalingen -'

'...zijn om te huilen, dank je Xandra. Maar het kan nog bedroevender. Voor mij ligt De overval, een novelle van Rogi Wieg. Als poëzierecensent voor *Het Parool* besprak Wieg mijn bundel *Beeldenstorm* met een ergerniswekkend dëdain. Welnu, met Wiegs novelle *De overval* is werkelijk alles mis. Het is een onmachtig allegaartje dat al voor de helft hopeloos is ontspoord.

Aleid, hoe denk jij erover?'

'Ik zou het toch iets willen nuanceren. Er schuilt een zekere bezetenheid in *De overval*, en wat je ook van Wiegs werk mag vinden, altijd is er de onderstroom van talent-'

'Talent? Talent voor fout doen, ja dat is de enig navoelbare tragiek van deze novelle.

Aleid, jij bent net als ik literair recensent bij *de Volkskrant*, waar ik destijds als Chef Kunst mijn best heb gedaan om onschuldige maar mij onwelgevallige mensen weg te werken. Wij moeten met elkaar door, Aleid dus je zult het met me eens zijn dat Wieg er niets van terechtbrengt.

Ook *Zionoco*, de roman van Léon de Winter, is tragisch om redenen die de schrijver niet heeft gewild. Al jaren maak ik in dit programma gehakt van zijn romans. Tevens ga ik er, met excuses voor het niveau van mijn ressentimenten, al jaren onder gebukt dat ik ooit vergeefs heb geprobeerd in het gevele te komen bij de vrouw die later De Winters echtgenoot zou worden. Die vleierij van mij liep nog uit op een geval van sexual harassment. De Winter heeft mij van dat laatste in een interview in *De Groene Amsterdammer* expliciet beschuldigd. Verder noemde hij mij in dat interview een 'schoff', 'huffer' en een 'zieke, zieke man'. Welnu: alles in *Zionoco* is rampzalig. De gelikte stijl en dito verhaal vormen een belediging voor de lezer.

Maarten, wat vond jij van *Zionoco*?

'Zo rampzalig vond ik het niet, Michaël. De Winter is een bekwaam verteller die weet hoe een verhaal van A naar B moet en -'

'Maarten, jij en ik kunnen in dit programma gerust van mening verschillen over Algerijnse romanciers of damesdichters uit Engeland, maar als het gaat om dit hemeltergende proza in *Zionoco* kan het niet anders of je bent het met me eens dat de roman een fiasco is.

Maar: de ondergrens is nog niet bereikt. Voor me ligt nu *Chaos en rumoer* van Joost Zwagerman. In 1991 schreef Zwagerman in *Bzzletin* over mij dat ik als criticus 'steriel, artificieel en zielloos' opereer. In hetzelfde artikel noemt hij mij een 'machtszieke octopus'. Sindsdien probeer ik natuurlijk Zwagerman en zijn romans door het slijk te halen en ik handel dus conform de wetten van de vendetta wanneer ik plechtig verklaar: dit is een erbarmelijk boek.

Xandra, Aleid en Maarten, als het erop aankomt zijn jullie meningen voor mij irrelevant en inwisselbaar, vandaar dat ik het deze keer aan jullie alledrie vraag: wat vonden jullie van deze afzichtelijke roman?'

'Tsja Michaël, als je een boek zo introduceert...'

'Exact. Meer dan mijn introductie verdient dit vod niet, daar hebben jullie een punt. Méér aandacht zou misplaatst zijn. Xandra, Aleid en Maarten, mag ik jullie bedanken voor deze levendige en soms vinnige discussie. Ik wil het studio-publiek verzoeken om na dit slotwoord niet te applaudiseren, want dat is ordinair. Bovendien kan geen enkel applaus op tegen de ovatie die ik mezelf in gedachten geef wanneer ik kans zie om in dit programma over de hoofden heen van panelleden, schrijvers en VPRO-programmamakers mijn rancune uit te venten.

Dit was *Zeeman met Boeken*, ik dank u voor uw aandacht.'

Joost Zwagerman